

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1950

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1950			
1950-01-14	LC	Zuivelexport '49 meer dan verdubbeld van f 197 naar f 500 mln. / Tabel-01	
1950-03-23	PZC	1e Zuivelfonds gevormd : heffing op alle boerenmelk. (richtprijs 18,25 ct.)	
1950-04-07	HC	Onze zuivelproductie nadert weer de vooroorlogse	
1950-04-28	LD	Invoer van boter in België stopgezet. Zware slag voor de Ned. export	
1950-05-02	LC	Onderzoek FNZ en SvdL. naar bestemming melkniet mogelijk!	
1950-05-08	NvGO	HMvL.: 'Bezwaar tegen Zuivelfonds'	
1950-06-15	HC	Natuurboterverbruik dalende in ons land TABEL-01 zuivelexport	
1950-08-20	LC	15.000 ton Boterexport met f 15 miljoen verlies	
1950-09-02	LC	Boterprobleem blijft actueel – over overproductie en export naar Engeland	
1950-09-06	LC	Landbouvvraagstuk brengt Benelux in groot gevaar	
1950-09-14	LD	Nadelige boter – export kostte afgelopen jaar f 36 miljoen	
1950-11-25	ZD	Melkprijs voor 1951 , Garantieprijs gem. 17,5 ct. bij 3,5 % vet (z. en w. prijs)	
1950-11-25	LD	Tien miljoen gulden voor landbouw-egalisatiefonds	
1950-11-25	PZC	Kamervragen: <u>Minister Mansholt</u> acht verlaging van melkprijs verantwoord	
1950-11-28	LC	<u>Dr. Vondeling</u> en de melkprijs: 'Ongerustheid onverantwoord'	
1950-11-29	LC	1e X <u>Plan-Mansholt</u> : Nederland in Europa: 'vraagt andere landbouwpolitiek'	
1950-12-04	NvGO	Nieuwe basis voor eventuele heffing op kaas	
1950-12-12	DW	Verleden week is er koelhuisboter in de handel gebracht.	
1950-12-21	ZD	<u>Mansholt</u> te Middelburg Regering staat pal voor bestaanszekerheid der boeren	
1950-12-28	ZZNB	De kostprijsberekening van de melk	

1950

Leeuwarder Courant 1950-01-14

Zuivelexport meer dan verdubbeld

Uitvoer in afgelopen jaar ruim vijfhonderd miljoen gulden

Nu de voorlopige gegevens van het centraal bureau voor de statistiek betreffende de zuivelexport in de eerste elf maanden van 1949 ter beschikking staan, blijkt duidelijk, dat de export van zuivelproducten zich in het afgelopen jaar gunstig heeft ontwikkeld. Over dit tijdvak is aan zuivel- en melkproducten tegen een waarde van ruim 489 miljoen geëxporteerd, terwijl in het overeenkomstige tijdvak van het jaar 1948 voor 197 miljoen aan deze artikelen werd uitgevoerd. Men mag derhalve verwachten, dat de zuivelexport, over het gehele jaar 1949 genomen, over de 500 miljoen gulden reikt, hetgeen meer dan een verdubbeling betekent van de zuivelexport in 1948.

De boter

De boterexport over de eerste elf maanden was naar waarde gerekend wel het belangrijkste. Het uitgevoerde tonnage steeg van ruim 19.000 ton over de eerste elf maanden van 1948 tot ruim 48.000 ton in 1949. De uitvoer naar waarde steeg over dit tijdvak van ruim 82 miljoen gulden in 1948 tot ruim 197 miljoen gulden in 1949. Onze belangrijkste afnemers waren Engeland met 16.555 ton. Frankrijk met rond 11.000 ton en België en Luxemburg met rond 10.600 ton.

Zwitserland, dat verleden jaar in het geheel niet op de Nederlandse botermarkt verscheen, kocht thans een kwantum van ruim 3000 ton, evenals Italië, dat vorig jaar een zeer kleine afnemer, thans bijna 4400 ton kocht. Voorts verscheen vorig jaar Polen in de markt voor 2000 ton.

Kaasexport

De cijfers voor de kaasexport over de eerste 11 maanden van 1949 geven eveneens een belangrijke vooruitgang naar waarde en hoeveelheid te zien. Tegen ruim 20.200 ton over de genoemde periode in 1948 stond ruim 56.700 ton in dezelfde Periode van 1949 met een waarde van resp. f 35 miljoen en ruim f 143 miljoen.

De voornaamste afnemers waren België en Luxemburg met rond 22.000 ton tegen een waarde van rond 55 miljoen gulden. Hierop volgt Engeland met rond 16.000 ton tegen circa 37 miljoen gulden en verder Frankrijk, Duitsland, Indonesië en de west.

Volle condens-melk

De uitvoer van volle gecondenseerde melk nam in genoemde periode toe van rond 42.700 ton in 1948 tot rond 99.000 ton in 1949 met een waarde van resp. 52 miljoen en 113 miljoen gulden. Hoewel ook hierbij het Verenigd Koninkrijk een belangrijke afnemer was met ruim 18.000 ton, is hier de lijst van belangrijke afzetgebieden veel gevarieerder dan bij de twee eerstgenoemde productengroepen. Het zijn vooral ook de tropen, waarnaar de hier te lande bereide gecondenseerde melk haar weg vindt.

Melkpoeder

Tenslotte vervijfvoudigde zich de waarde van het uitgevoerde vol en mager melkpoeder, maar hierbij moet, evenals bij gecondenseerde melk, de wel bescheiden uitvoer in 1948 in de gedachte worden gehouden. In 1948 ging nl. circa 2.800 ton over de grenzen tegen rond 22.700 ton in 1949 met een waarde van rond 32 miljoen gulden. Engeland was hiervan met 10.513 ton de voornaamste afnemer.

Zuivelfonds gevormd: heffing op alle boerenmelk.¹

Als onderdeel van het *Landbouw-Egalisatiefonds* is een speciaal *zuivelfonds* gevormd. De gelden uit dit fonds zijn bestemd om eventuele verliezen bij **export** van zuivel- en melkproducten door het *in- en verkoopbureau voor zuivel* te dekken.

Dit bureau zal in tijden van overschotten zuivel- en melkproducten, behalve gecondenseerde melk uit de markt nemen om te voorkomen, dat de opbrengst van de melk ver beneden de vastgelegde richtprijs zal blijven. Eventueel zal, inplaats van overname door het bureau, toeslag bij uitvoer worden gegeven. Voorts zal het fonds worden aangewend voor uitgaven, die verband houden met toeslagen op consumptiemelk. Een in Januari ingestelde regeling voor consumptiemelk is thans vervallen. Voor gecondenseerde melk is nog geen regeling vastgesteld.

Teneinde gelden voor het zuivelfonds bijeen te brengen, zal thans een heffing op alle boerenmelk worden ingesteld. Deze is tot nader order bepaald op *f* 0.30 per procent vet per 100 kg melk, d.w.z. op ongeveer *f* 1.05 per 100 kg.²

Producenten van boerenkaas zullen *f* 10,35 per 100 kg kaas moeten betalen. Op melk die door veehouders of slijters rechtstreeks in de handel wordt gebracht rust een heffing van *f* 1.05 per honderd liter.

Zoals beweerd is voor melk een landelijke richtprijs vastgesteld van 18.25 ct. per liter van 3.5% vetgehalte.

Indien het landbouwbedrijf als geheel deze richtprijs niet haalt, wordt door het Landbouwegegalisatiefonds bijgepast.

Deze reling houdt de mogelijkheid open om eventuele verschillen in uitkomsten voor diverse producten tot uitdrukking te laten komen in de aan veehouders uit te betalen melkprijzen. Met dien verstande echter, dat dit voor ongunstig in de markt liggende producten slechts in beperkte mate het geval zal zijn. Uit het zuivelfonds zal het in- en verkoopbureau door inkoop of door subsidiëring steeds een bodem in de markt kunnen leggen.

Fluctuaties in de markt zullen dus in eerste instantie door de gezamenlijke zuivelbedrijven worden opgevangen. De garantie met betrekking tot de richtprijs van melk blijft echter bestaan.

1 Het zuivelfonds heeft bestaan van 'zuiveljaar' 1949 / '50 tot 1968 / '69. Vreemd detail is dat het zuivelfonds elk jaar opnieuw werd ingesteld! (ZHN.)

2 Uitgangswaarde vetgehalte 3,5% (ZHN.)

Onze zuivelproductie nadert weer de vooroorlogse

1949 was een topjaar voor kaasexport

Uit het jaarverslag over 1949 van de *Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen* (B.C.Z.V.) te Den Haag blijkt, dat 1949 voor de Nederlandse zuivelproductie en -afzet een in verschillende opzichten gunstig jaar is geweest. Productie en uitvoer toonden een aanzienlijke stijging. De totale deviezenopbrengst van de uitvoer van zuivelproducten was ruim f 557 miljoen tegen f 231 miljoen in 1948. Het aandeel van de zuivel-uitvoer in de totale Nederlandse export bedroeg 14.5 % (1948: 8.5 %, 1939: 11.9) een percentage dat door geen enkele andere bedrijfstak is overtroffen.

Het belangrijkste export-artikel was boter met 40.6 % van de totale waarde van de zuiveluitvoer. Hierop volgen kaas met 28.5 % en gecondenseerde melk met 23.2 %. Een zeer aanzienlijk gedeelte van de zuivelexport was gericht op landen met „harde valuta”. Een uitzondering hierop vormt de uitvoer naar de V.S. en Canada. Nog altijd hoge tariefmuren en het feit dat beide gebieden een surplus aan zuivelproducten hebben, maken het verkrijgen van indrukwekkende dollaropbrengsten vrijwel onmogelijk.

De totale boterproductie in 1949 was 83.900 ton (1939: 104.000 ton). Het aandeel van de deelgenoten der coöperatieve zuivelverkoopverenigingen in deze was 60.7 % (1948: 53.7 %). De uitvoer bedroeg 53.400 ton (1939: 56.410 ton), waarvan 16.600 ton naar Groot-Brittannië, 14.400 ton naar België en Luxemburg, 11.100 ton naar Frankrijk, 3.800 ton naar Italië en 3.700 ton naar Zwitserland.

De Nederlandse kaasproductie van 128.000 ton overschreed de gemiddelde jaarproductie in de dertiger jaren met 7000 ton. De voor de kaasverkoop bij de coöperatieve zuivelfabrieken aangesloten fabrieken en zelfkazende boeren hadden in 1949 een aandeel in de totale productie van 36.7 % (1948: 34.9 %). De export bedroeg niet minder dan 62.000 ton (1939: 52.000 ton). De belangrijkste afzetgebieden waren België en Luxemburg met 23.000 ton, Groot-Brittannië met 17.800 ton, Frankrijk met 6900 ton en Duitsland met 5200 ton.

De voor de melk-poederverkoop bij de Coöp. Zuivelverkoop aangesloten fabrieken hadden in de totale productie van 28.000 ton een aandeel van 25.1 % (1948: 27.1 %). De totale export van melkpoeder was 22.300 ton (1939: 15.800 ton), waarvan 10.500 ton naar België en Luxemburg.

De gezamenlijke omzet van de leden van de B.C.Z.V. was 40.4 miljoen kg boter, 48.3 miljoen kg kaas en 6.7 miljoen kg melkproducten.

Invoer van boter in België stopgezet

Zware slag voor de Ned. export

BRUSSEL, 27 April. - De Belgische minister van landbouw heeft met ingang van 1 Mei de invoer van boter in België stopgezet. In afwachting daarvan zijn met onmiddellijke ingang de invoercontingenten met de helft verlaagd. De maatregel is genomen, nadat de Belgische Boerenbond in een memorandum aan de regering verzocht had om maatregelen om een ineenstorting van de zuivelprijzen in België te voorkomen. Het is volgens „*De Standaard*” te verwachten, dat de maatregel slechts voor de zomermaanden zal gelden, waarin de binnenlandse boter-productie het eigen gebruik overtreft.

In verband met deze Belgische maatregel vernemen wij nog het volgende: De prijs van de boter in België heeft na de oorlog steeds hoger gelegen. Vooral bij schaarste was de boter voor de gewone beurs niet te betalen. Door de invoer van grote hoeveelheden uit het buitenland, vooral uit Nederland en Denemarken, wist de Belgische regering de boterprijs enigszins in handen te houden. De minister van landbouw heeft echter thans bovengenoemde maatregel genomen als beschermende maatregel van de grijs der landbouwproducten. Het verlagen van de invoercontingenten tot de helft en de algehele stopzetting op 1 Mei is een gevoelige slag voor de Nederlandse export naar België. Vooral nu deze stopzetting plaats vindt in een periode, waarin de productie stijgt en de voorraden groeien.

Nederland zal naar andere afzetgebieden moeten zoeken. Het is, wellicht mogelijk de export naar Duitsland en andere landen te verhogen. Of het stopzetten van de uitvoer van veel invloed zal zijn op de binnenlandse prijs en het binnenlands verbruik is nog niet te overzien, maar men vermoedt van niet.

	Totale boter export Mln. kg.	Benelux boter export Mln. kg.	Benelux % boterexport
1948	24.1	10.5	25.3
1949	53.4	14.4	27.0
1950	64.6	20.1	31.1
1951	54.0	20.0	37.0
1952	49.9	26.5	53.1
1953	52.7	13.5	25.6
1954	52.0	7.3	14.0
1955	44.5	8.6	19.3
1960	31.1	0.108	.34

Onderzoek naar bestemming melk!

Geen plan-bestemming voor de melk mogelijk!

Onder presidium van prof. ir. W. de Jong werd in Juni 1949 een commissie ingesteld, die tot taak kreeg aan de *Stichting voor de Landbouw* en aan de *Algemene Nederlandse Zuivelbond (FNZ.)* een rapport uit te brengen, waaruit een bestemmingsplan voor melk zou kunnen worden opgebouwd.

Het oordeel luidt, dat een zodanige minimumprijs moet worden gesteld als verenigbaar is met een zekere bestaansmogelijkheid van de veehouders.

Tot welke producten de melk wordt verwerkt is volkomen afhankelijk van de vraag naar zuivelproducten. Deze is, mede gezien de structuur van de buitenlandse markt, bijvoorbeeld door steeds weer voorkomende regeringsmaatregelen elders, uiterst variabel.

Nederland zal aldus de commissie, een soepel verwerkingsapparaat moeten opbouwen, dat in staat is zich snel aan te passen aan wisselende mogelijkheden van afzet. De commissie stelt, dat het opstellen van een bestemmingsplan voor melk niet mogelijk is, maar dat de verantwoordelijkheid voor productie en afzet met inbegrip van baten en nadelen effectief zal moeten worden teruggegeven aan de zelfstandige industrieën. Men wil niet weten van productiebeperkende bepalingen, omdat deze tot verstarring van productie en productiecapaciteit leiden. Met de vraag naar zuivelproducten zal de melkprijs voor de boer dus moeten meebewegen.

Ten aanzien van het vraagstuk roomboter-margarine merkt de commissie onder meer op, dat bij handhaving van een relatief hoog peil van de prijzen der zuivelproducten in het binnenland tengevolge van het duurdere geïmporteerde veevoeder, uit een oogpunt van billijke concurrentie ook de belangrijkste vervangingsartikelen in dezelfde verhouding in prijs moeten worden opgetrokken.

In het algemeen acht de commissie het perspectief van onze Nederlandse zuivelindustrie voor wat de naaste toekomst betreft „niet zodanig, dat in dit verband van optimisme mag worden gesproken”. Ter zake van de positie in de naaste toekomst van de Nederlandse boter „schijnt voor een ernstige bezorgdheid alle reden te zijn”. Vooral daarom mag niets worden nagelaten ter bevordering van de afzet van boter en andere zuivel- en melkproducten”. In verband hiermede dringt de commissie aan op een verhoging van het vetgehalte van de gestandaardiseerde consumptiemelk en op een opheffing van het verbod om melk in brood te verwerken.

De kwaliteit van verschillende zuivelproducten zal naar het oordeel van de commissie kunnen worden verbeterd indien de melk op de boerderij beter wordt gekoeld, al blijft het tweemaal per dag ontvangen van melk door de fabrieken van een nog grotere betekenis.

De commissie acht een verdere concentratie van bedrijven, zowel op het gebied van de industrie als op dat van de export, gewenst.

Uit de commissie-de Jong werd onder voorzitterschap van drs. J. J. A. Charbo en met medewerking van enige andere commissieleden een subcommissie gevormd. Deze subcommissie

bestudeerde het vraagstuk van de gewenste bestemming van melk uit een oogpunt van de voeding.

In het uitgebrachte rapport wordt er op geattendeerd, dat de van 55 procent van onze cultuurgrond stammende melkproductie allereerst moet worden gezien als rijke bron van veelzijdig en uniek voedsel

De eiwit- en vetvoorziening der bevolking, welke voor de oorlog reeds voor ca 25 procent op de melkproductie was gebaseerd, werd tijdens de oorlog nog meer van de zuivelvoorziening afhankelijk. De vetvoorziening zelfs voor meer dan 60 procent.

De subcommissie constateert, dat zowel de voedingswaarde als de kosten voor de consument der diverse dierlijke producten sterk uiteenlopen. Vooral melk en daarna ook melkproducten en kaas zijn volgens dit rapport de goedkoopste hoogwaardige voedingsmiddelen.

Als veelzijdig en goedkoop voedsel wordt de melk als zodanig in een ruimere hoeveelheid en met een vetgehalte van tenminste 3 procent geconsumeerd.

Voor de vetvoorziening is het raadzaam, dat alle leeftijdsgroepen, doch vooral de kinderen, tenminste een deel van het vet gebruiken in de vorm van boter. Nog nimmer werd afdoende bewezen, dat de voedingswaarde van margarine gelijk is aan die van boter, zo meent dit college.³

Nieuwsblad (voor Gorinchem en omstreken), 1950-05-08

HMvL.: ‘Bezwaar tegen Zuivelfonds’

De Hollandse Maatschappij voor Landbouw hield een belangrijke vergadering

MEERKERK, Op 2 Mei hield de kring VIII (Alblasserwaard en Vijfheerenlanden) der Holl. Maatschappij van Landbouw in hotel Brughuis te Meerkerk een algemene vergadering [.....]

De zaal was tot de laatste plaats bezet.

De heer Ir Tuynman hield een inleiding over het *zuivelfonds*. Er heerst, aldus spreker, op dit moment enige ongerustheid in de zuivelwereld, voor wat betreft het verloop der afzet van zuivelproducten. De melkproductie is reeds boven het vooroorlogse peil gestegen, terwijl het vetgehalte eveneens hoger ligt. Doordat de melkprijs thans nog door de overheid is gegarandeerd, kon de boer bij een slechte zuivelprijs altijd de melk nog tegen de gestelde prijs aan de fabriek leveren. De vraag rijst echter of de regering deze garantieprijs zal handhaven en wel op ‘n voor de boer lonende basis.

Het zuivelfonds nu wil deze lonende prijs in de hand houden. Op alle melk wordt een heffing gelegd van f 0,30 per 100 kg per % vet, dit is f 1,05 bij 3,5 % vet. De gelden gaan in dit fonds en indien de prijs van een product zakt beneden de gegarandeerde prijs van f 18,- wordt dit tekort uit dit fonds aangevuld.

Op deze inleiding volgde een uitgebreide en geanimeerde nabespreking, waarbij kwam vast te staan, dat de veehouders uit deze streek niets voor het zuivelfonds voelen. Het kringbestuur zal deze gevoelens aan het hoofdbestuur mededelen.

[Vervolgens hield Dr ‘t Hooft over het nieuwe TBC.-bestrijdingsplan om in 5 jaar reactievrij te zijn.⁴]

3 Minister Mansholt dacht daar anders over – zie bij LC.1948-01-10

Natuurboterverbruik dalende in ons land

Op een, tijdens de Nederlandse Landbouw-week in Wageningen gehouden vergadering, heeft ir. J. Sevenster enkele cijfers omtrent de consumptie van vetten bekend gemaakt.

Het gebruik van vet inclusief (boter en margarine) beweegt zich thans ongeveer weer op vooroorlogs-niveau, namelijk 21 kg. per jaar per hoofd der bevolking.

In de verbruiksvorm zijn echter belangrijke veranderingen gekomen. Het margarine-verbruik is van 5 kg. tot 12 kg. toegenomen. Niet alleen in Nederland, maar in geheel West-Europa en ook in Amerika doet zich dit zelfde verschijnsel voor.

De wereldproductie van plantaardige vetten is sinds de oorlog iets belangrijker geworden, terwijl die van vet uit melk is teruggelopen.

India was voor de oorlog een van de grootste exporteurs van plantaardige vetten, o.a. in de vorm van grondnotenolie. Door het stijgen van de inlandse consumptie is deze export tot 1/3 van de vooroorlogse waarde teruggelopen. Uit andere delen van Zuid- en Oost-Azië, wordt, wordt ook minder geëxporteerd. De Verenigde Staten zijn de grootste exporteurs van oliën en vetten geworden en zullen nog aanmerkelijk meer kunnen leveren, indien de rest van de wereld niet aan dollarschaarste leed.

Gedurende de oorlog is de productie van plantaardig vet - vooral raapolie - in West-Europa reeds gestimuleerd. Deze ontwikkeling zet zich in vele landen nog voort. Tegenover deze stijging van productie van plantaardig vet staat in Europa een belangrijke daling van de boterproductie.

Ofschoon de totale wereldproductie van vetten thans weer ongeveer het vooroorlogs peil heeft bereikt, is de consumptie per hoofd van de bevolking nog aanmerkelijk geringer, daar er inmiddels naar schatting 200 miljoen mensen bij gekomen zijn. De consumptie van zichtbare vetten per hoofd van de wereldbevolking bedraagt dan ook zeker niet meer dan 8 k.g.

Ten gevolge van de hoge productie in de V.S. en de dollar-schaarste zijn er twee verschillende mark en ontstaan - in de dollargebieden is er een overschot van vet met lagere prijzen dan in de rest van de wereld.

Ook door verschillende regeringsmaatregelen is de marktsituatie onnatuurlijk en onoverzichtelijk. Spreker noemde in dit verband de weliswaar geringe toeslag, welke in Nederland aan de margarine word gegeven. Hij achtte het te betreuren, dat er door deze toeslag een onnatuurlijke verhouding bestaat tussen de prijs van boter en margarine.

De verdere toekomst is volgens spr. ook zeer moeilijk te voorspellen door de politieke onzekerheid waarin de wereld verkeert, maar hij geloofde niet dat belangrijke prijsdalingen van de grondstoffen voor margarine en spijsolie van veel invloed zouden zijn op de boterpositie. Het prijsverschil tussen de beide groepen van producten is zo groot, dat een daling van de margarineprijs weinig invloed meer heeft, op de prijsverhouding en dus op de boterconsumptie.

4 Diergezondheid valt buiten het onderwerp van deze MAP. Opmerking: de verrekening van de financiering wordt door het Bedrijfschap, later Produktschap Zuivel gedaan. Zie ook knipsel 1966-03-18 waar in staat dat de Nationale overheid en de EEG de – nog steeds gemaakte - kosten per 1 april 1967 voor een deel overnemen!

Boterexport met f 15 miljoen verlies

Het contract voor de levering van 15.000 ton boter, waarvoor in het handelsverdrag met Engeland voor 1950 in een contingent is voorzien, werd dezer dagen getekend.

De overeengekomen prijs is ongeveer f 1 per kg lager dan de boterprijs, berekend op de gegarandeerde melkprijs van f 0.18 per liter.

Voor de juiste beoordeling hiervan, aldus deelt het ministerie van Landbouw mede, dient in acht te worden genomen, dat de boterleveranties aan Engeland voornamelijk in de periode van de grootste aanvoer geschieden, zodat deze export het karakter draagt van ontlasting van de markt. Bovendien wordt in dit tijdvak vrijwel geen boter naar elders uitgevoerd.

Het accepteren van deze prijs wordt mogelijk gemaakt door de middelen, welke het onlangs gevormde zuivelfonds hiervoor ter beschikking staan.

TABEL-01**Nederlandse zuivelexport in Mln. Guldens**

In voorgaande ‘knipsel’ komen bij de vraag; ‘hoe betrouwbaarheid zijn getallen in *de courant*’? ⁵

Hier een tabel met enkele gegevens over de Nederlandse zuivelexport – in miljoen guldens – uit de periode 1920 t/m 1950.

Bron: Zuiveljaarboek 1951 / ‘52 blz. V-16

Jaar	Boter	Kaas	Melk en Room	Gec. melk	Poeder	Caseïne	Totaal	In % landbouw uitvoer	In % totale uitvoer
1920	56.8	64.3	2.2	41.2	5.4		169.9		
21	48.7	67.7	2.8	52.4	6.1	-	177.7		
22	44.1	53.6	1.0	34.3	3.3	-	136.3		
23	41.3	54.3	1.6	42.2	4.6		144.0		
24	69.9	74.0	8.1	41.0	8.4	-	201.4	28	12
25	82.1	81.8	4.7	36.9	8.9	0.1	214.5	31	12
26	80.1	70.0	1.5	38.8	7.8	0.1	198.3	33	11
27	85.8	76.7	1.4	40.2	8.7	0.2	213.0	31	11
28	88.0	80.2	2.1	44.5	9.9	0.3	225.0	32	11
29	86.3	79.1	1.8	44.9	9.0	0.4	221.5	32	11
30	63.4	67.8	1.2	43.5	7.2	0.2	183.3	30	11
31	41.0	52.0	1.4	40.3	5.9	0.03	140.6	30	11
32	18.0	35.9	0.5	28.6	3.6	0.02	86.6	28	10
33	18.5	28.5	1.0	24.0	3.2	0.06	75.3	30	10
34	22.1	28.1	0.3	23.3	2.3	0.2	76.3	30	11
35	26.2	23.5	0.2	18.8	2.2	0.1	71.0	32	11
36	36.5	23.4	0.3	22.7	4.3	0.2	87.4	34	12
37	44.1	30.3	0.4	42.4	5.1	0.8	123.1	34	11
38	43.8	29.0	0.5	39.4	4.5	1.0	118.2	34	11
39	46.2	25.3	0.5	38.5	4.3	0.8	115.6	32	12
40	41.0	29.5	0.4	20.6	3.3	2.3	97.1	41	15
41	30.4	8.1	0.1	1.5	0.9	3.4	44.4	27	7
42	-	4.6	-	0.0	-	1.5	6.1	9	1
43	4.6	3.5		0.0	-	-	8.1	9	1
44	-	-	-	-	-		-	-	-
45	-	-	--	-			-	-	
46	0.1	6.2	-	10.7	-	-	17.1	5	2
47	2.5	37.3	0.1	41.1	3.8	0.4	85.2	10	5
48	100.0	60.0	1.2	59.2	10.1	0.2	230.8	18	8
49	226.2	159.0	7.6	129.1	35.6	0.4	557.9	29	15
50	257.7	162.6	21.1	166.1	25.5	2.6	635.6	25	12
51	237.9	174.9	16.1	228.8	39.9	8.8	706.5	22	9
52	256.9	197.7	25.7	263.3	85.3	1.5	830.9	24	13
53	233.4	197.1	28.5	245.7	58.0	1.3	765.4	22	9

⁵ Klopt wel ongeveer! Hier moeilijk te controleren, de tekst gaat over 11 maanden en de tabel over 12 maanden. Mijn ervaring is, afgezien van een enkele maal een vergeten 0 en een verkeerde eenheid – kg. in plaats van tonnen – dat de waarden wel kloppen. Wel verwarrend in de ‘zuivel’ is dat een zuiveljaar loopt van eind april t/m 1 mei, terwijl CBS en PZ vaak werken met een kalenderjaar – 1 januari t/m 31 december. (ZHN.)

Boterprobleem blijft actueel

Binnenlands verbruiks

(Van een landbouwmedewerker).

Engeland was vóór de oorlog in landbouwkringen bekend, of beter gezegd berucht, om de zeer lage prijs, die het voor de boter gaf. Een omstandigheid overigens, waarvan men moeilijk de Engelsen alleen de schuld kan geven. Dat zij profiteerden van de zwakke boterpositie en zo goedkoop mogelijk trachtten in te kopen, is van hun standpunt gezien heel begrijpelijk.

Na de oorlog is Engeland wederom verreweg het grootste importland voor boter. Al bedroeg de invoer in 1949 nog slechts twee derde van die van 1939, niettemin werd vorig jaar toch al weer driehonderdvierentwintig miljoen kilo boter geïmporteerd.

Het feit, dat van dit kwantum ongeveer twee derde wordt geleverd door de Britse dominions Australië en Nieuw-Zeeland, welke landen lage productiekosten hebben, maakt Engeland's positie sterk ten opzichte van de Europese exportlanden.

Engeland weet, dat het op Australië en Nieuw-Zeeland kan rekenen. Tegenover Denemarken heeft het dan ook steeds deze houding aangenomen: wij willen jullie boter graag hebben, maar wij kunnen er niet meer voor geven dan voor die uit onze dominions. Wel krijgen de Denen iets meer, maar zo heel veel is dat toch ook niet.

Trouwens, veel meer kunnen de Engelsen ook niet doen, want anders worden de Nieuw-Zeelandse en Australische leveranciers ontevreden.

Waarom, zo zeggen zij, moeten wij met minder tevreden zijn, terwijl onze boter even goed is dan die van welk ander land ook?

Of dit laatste het geval is, zullen wij in het midden laten. Maar het is inderdaad een feit, dat er vorig jaar overzee nogal wat ontevredenheid was, toen gemerkt werd, dat de Denen en de Nederlanders in Engeland meer voor de boter kregen dan de dominions.

De Engelse regering, - **want het zijn tegenwoordig niet meer de handelaren, maar de overheden, die over de prijs van boter en tal van andere artikelen met elkaar onderhandelen** - zit dus altijd enigszins tussen twee vuren, maar haar politiek is steeds te trachten de Deense en ook de Nederlandse boter te kopen tegen het laagste niveau, dat van Australië en Nieuw-Zeeland.

Zo gezien, is de prijs, f2,78 per kilo, die wij volgens het pas gesloten contract voor de te leveren 15.000 ton boter zullen krijgen, normaal te noemen. Hierover te klagen, heeft geen zin.

Alleen dient te worden bedacht, dat het feit, dat we in de zomer met een te veel aan boter zitten, niet alleen het gevolg is van de toenemende productie, maar evenzeer van het stelselmatig verwaarlozen van de binnenlandse markt. Dit was het geval in de crisisjaren, tussen 1930 en 1940, toen de eigen bevolking veel meer voor onze boter moest betalen dan de buitenlanders. En ook nu moeten onze huisvrouwen veel meer voor een pondje boter geven dan de Engelse regering.

Het is zeer de vraag, of dit systeem wel juist is. Het buitenland blijft nu eenmaal altijd een enigszins onzekere afnemer en onze positie wordt, internationaal gezien, sterker, als we een groot kwantum boter in eigen land weten te plaatsen, zij het dan tegen een lagere prijs dan tot na toe. Indien het zou gelukken het binnenlandse verbruik weer op te voeren tot het vooroorlogse peil van 50.000 ton per jaar, dan hadden wij Engeland als afnemer van boter helemaal niet meer nodig!

Ondertussen staat het er met de zo wisselvallige boterexport nu weer beter voor, zoals we in de L.C. van j.l. Maandag schreven. De productie kan in behoorlijke mate afzet vinden. Engeland kreeg al niet wat het hebben wou. Door een verhoogde binnenlandse consumptie kan de speling, die er is tussen productie en afzet, ten gunste van de fabrikanten gewijzigd worden. Een andere vraag is, of het wel zo juist is de strop van de Engelse export op het Zuivelfonds te laten drukken. Want dat betekent, dat deze mede wordt gedragen door de producenten van kaas en van melkproducten.

Dat lijkt erg billijk en collegiaal, maar 't komt toch in de praktijk hierop neer, dat de melkprijs van deze fabrieken wordt gedrukt ten gunste van die van zuivere boterfabrieken. Maar deze nivellering, als gevolg van een ingewikkeld systeem van heffingen en toeslagen, heeft enerzijds tot gevolg, dat er meer boter wordt gefabriceerd dan het geval zou zijn, indien deze alleen haar eigen exportverliezen zou moeten dragen. En tevens wordt zodoende, althans ten dele, bij de zuivelfabrikanten de prikkel kleiner om zich vooral toe te leggen op de bereiding van de voor de export meest rendabele artikelen. Dit is een ernstige schaduwzijde van het thans gevolgde systeem.

Leeuwarder Courant, 1950-09-06

Landbouwvraagstuk brengt Benelux in groot gevaar

(Van een landbouw-medewerker)

Het landbouwvraagstuk blijkt een ernstig struikelblok te zijn bij het, verwerkelijken om de Benelux, de economische unie tussen België, Nederland en Luxemburg. Op de ministersconferentie, die enkele weken geleden te Oostende werd gehouden, is duidelijk gebleken, dat hierover ernstige verschillen van mening bestaan. Verschillen, zo groot en blijkbaar zo diepgaand, dat een volgende conferentie is vastgesteld, die in September zal worden gehouden en speciaal zal worden gewijd aan de behandeling van de landbouwvraagstukken. Minister Mansholt heeft al verklaard, dat het welslagen van de Benelux afhankelijk is van de komende besprekingen.

De Belgische bezwaren

Het is voldoende bekend, dat in de kringen van de Belgische en Luxemburgse landbouw ernstig bezwaar bestaat tegen de economische unie met Nederland.

Dat de boerenstand bij onze Zuiderburen in de Benelux een groot gevaar ziet en er in het algemeen sterk tegen gekant is, is een feit. De prijzen van de landbouwproducten zijn daar belangrijk hoger dan in Nederland. Daarbij komt, dat onze landbouw voor tal van producten, zoals boter en kaas, pootaardappelen en groenten, om slechts enkele van de voornaamste te noemen, sterk op export is ingesteld. De Belgische (en Luxemburgse) boeren nu vrezen, dat zij van Nederlandse zijde zodanig zullen worden beconcurrereerd, dat het prijspeil in België sterk zal gaan dalen. Het bestaan van de landbouw zou er zodoende sterk in gevaar komen.

Het protocol van 1947

En daarom wenst de Belgische landbouw handhaving van het protocol van 1947, dat een zekere bescherming geeft. Drie jaar geleden betekende dit protocol een grote vooruitgang in het wederzijdse handelsverkeer, dit werd voor landbouwproducten namelijk vrij. Echter met dit voorbehoud: indien de prijs in het binnenland beneden een bepaald minimum daalt, dan kan het invoerende land de import stop zetten.

In de praktijk komt het nu hierop neer, dat België bepaalde Nederlandse producten, o.a. boter, met een heffing belast. Men zou ook van een (wisselend) invoerrecht kunnen spreken. Nu wil de Unie juist van de drie Beneluxlanden een economische eenheid maken met vrij onderling handelsverkeer. Daarin past geen protocol van 1947. Nederland wil dit weg hebben. België en Luxemburg houden er even sterk aan vast. Zij wensen geen overstroming met goedkope Nederlandse agrarische voortbrengselen en daardoor een in gevaar brengen van het bestaan van hun boeren.

De standpunten waren dusdanig tegengesteld, dat hierover te Oostende geen overeenstemming kon worden verkregen. Alleen dit heeft Nederland bereikt, dat voorlopig - tot 1 Januari 1951 - geen nieuwe producten onder het protocol zullen worden gebracht. Het blijft dus voorshands bij melk, boter, eieren tomaten en aardappelen, om de voornaamste te noemen.

Vershil in prijspeil

Het verschil in prijspeil van de agrarische producten in de drie landen vormt dus de grote moeilijkheid. De vraag rijst dus, waardoor dit ontstaan?

Want het is een naoorlogs verschijnsel. Vóór 1940 was er namelijk weinig verschil. Ja, de prijzen van tal van landbouwproducten lagen in ons land in vele gevallen zelfs iets hoger dan in België, als gevolg van het feit, dat de landbouw hier meer werd gesteund.

Na de laatste wereldoorlog is het verloop echter verschillend geweest. In Nederland heeft de overheid er naar gestreefd door prijsbeheersing en door het verstrekken van subsidies de kosten van het levensonderhoud zo laag mogelijk te houden. Ook inzake de lonen heeft onze regering getracht de stijging te beheersen en binnen zekere perken te houden.

En wat de pachten betreft - en hetzelfde geldt voor de huishuren - hiervan is de stijging zoveel mogelijk tegengegaan.

Daarentegen heeft in België de regering veel minder in het economische leven ingegrepen. De Belgen zijn meer voorstanders van vrijheid - blijheid, terwijl hier te lande in zekere zin de geleide economie, althans bij de overheid, opgeld doet.

Het verschil in ontwikkeling blijkt duidelijk uit de onderstaande indexcijfers, waarbij de pacht en de lonen voor beide landen zijn vergeleken met die van vóór de oorlog, waarbij 1939 op 100 is gesteld.

	Productiekosten januari 1950	
	België	Nederland
pacht	247	125
loon + sociale loten	471	337

Bovenstaande cijfers zijn ontleend aan een artikel in *Economisch-Statistische Berichten* van de hand van prof. dr. J. Horring. Ze laten ons zien, dat de landpachters in België tweemaal zo sterk zijn gestegen als in ons land, terwijl de lonen er ook veel meer omhoog zijn gegaan.

En dit is dan ook het argument van Belgische en Luxemburgse zijde: de concurrentie is niet eerlijk. De Belgen zeggen: „Jullie in Nederland hebt de lonen en pachten kunstmatig laag gehouden en geeft bovendien aanzienlijke subsidies uit de Staatskas op het levensmiddelenpakket. Het is dus geen wonder, dat gij bij lagere prijzen voor de diverse producten toch de boeren een behoorlijk bestaan kunt verschaffen!”

Inderdaad kan niet worden ontkend, dat het prijsniveau in Nederland niet natuurlijk is, maar door ingrijpen van de overheid wordt gedrukt. Van Belgische zijde schijnt als voorwaarde te zijn gesteld, dat hiermede wordt opgehouden en dat daarna pas van een vrije uitwisseling van agrarische producten sprake kan zijn.

Staat de Nederlandse landbouw hoger?

Daarentegen ontkennen de Belgen, dat hun landbouw achterlijk zou zijn. Nu is dit stellig ook niet het geval, wanneer deze in groter Europees verband wordt vergeleken. Dan staat België – na Nederland – mee bovenaan wat betreft de productiviteit van de landbouw. Prof. Horry – in zijn zo even vermeld artikel in E.S.B. – ziet fundamenteel ook weinig verschil tussen de Belgische en de Nederlandse landbouw. Hoewel tal van deskundigen in om land daar anders over denken, – onze zuivelindustrie en o.a. het veilingwezen zijn veel meer ontwikkeld – maar het zou te ver voeren hier verder op in te gaan.

Trouwens, dit punt is ook niet in discussie. Het hoofdpunt, waarover de Zuiderburen vallen, dat is het kunstmatige in het Nederlandse prijsniveau. Opmerkelijk is, dat de landbouw in België daartegen veel meer bezwaar schijnt te hebben dan de industrie!

Maar het zal voor onze regering heel moeilijk zijn aan het Belgische verlangen te voldoen. Niet alleen, dat het dan voor onze landbouw en evenzeer voor onze industrie veel moeilijker wordt om op de wereldmarkten te kunnen meekomen, maar wat een beroering en onrust geeft een nieuwe loonronde!

Het is dan ook niet duidelijk, hoe op een volgende conferentie de standpunten bij elkaar kunnen worden gebracht. Een zware taak om deze Cordiaanse knoop te ontwarren – of door te hakken – en zodoende het Benelux-karretje op gang te helpen!

Toch zal het moeten, want vrije en geleide economie gaan moeilijk samen en kunnen niet tegelijkertijd in één huishouding worden toegepast.

Limburgsch Dagblad 1950-09-14

Kostprijs Nederlandse Landbouw laagste van West-Europa

Nadelige boter – export kostte afgelopen jaar f 36 miljoen

DEN HAAG, 18 Sept. (Parl. Red.) - De Nederlandse regering, die op de binnenlandse markt boter opkoopt voor f 3.80 per K.G., verkoopt deze boter aan Engeland voor f 2.85, zodat zij f 0.95 bijpast. Ten behoeve van haar eigen consumenten past de Engelse regering op dezelfde boter nog eens f 0.52 bij, zodat de Britten onze boter voor f 2.33 per K.G. op hun brood smeren.

Deze nadelige, boterexport heeft ons in het afgelopen begrotingsjaar 36 miljoen gulden gekost.⁶ Wij zijn echter wel gedwongen hiermede door te gaan, verzekerde Minister Mansholt Woensdag in de Tweede Kamer, omdat wij met het oog op onze betalingsbalans deze exportmarkt moeten zien te houden. Hij voelde er niets voor, om, in plaats van deze uitvoer, het vetpercentage in de melk te verhogen van 2½ op 3 procent. De binnenlandse melkprijs zou hierdoor bovendien met 2 cent per liter stijgen, wat vrijwel zeker tot verlaagde melkconsumptie zou leiden. De minister kon uiteraard niet tegenspreken, dat de boterconsumptie in ons land zeer laag is.

Vermeldenswaard is de mededeling, dat de kostprijs van de Nederlandse landbouw de laagste is van heel West-Europa. Hieraan hebben wij onze export te danken, welke, met uitzondering voor een deel van de tuinbouw, reden geeft tot tevredenheid.

De import van veevoer verloopt normaal. Onze groeiende veestapel noopt ons echter steeds meer tot een hogere eigen productie van veevoer te komen. Het subsidie op veevoer moet wel gehandhaafd blijven, omdat de broodprijs hiermee samenhangt.

De minister acht het onmogelijk om het Landbouwegalisatiefonds te splitsen in een Landbouwfonds en een consumentenfonds. Door het wisselend prijspeil op de wereldmarkt zijn voortdurend onvoorziene en ingewikkelde manipulaties nodig.

Wat de minimumfondsen in de tuinbouw betreft, blijft de minister het standpunt innemen, dat de overheid eerst dan moet bijspringen, wanneer de fondsen uitgeput zijn. De heer Groen, die van mening bleef, dat de regering reeds op een vroeger tijdstip moet bijspringen, heeft de minister dringend verzocht, over deze zaak spoedig contact op te nemen met het georganiseerde bedrijfsleven.

De begroting voor het Landbouwegalisatiefonds is z.h.st. aangenomen. Ter opvulling van de leemte, welke dreigde te ontstaan tussen het aflopen van de oude bodemproductiewet en de inwerking treding van de op stapel staande geheel nieuwe regeling van deze materie, ging de Kamer accoord met een overgangsproductiewet.

Zeeuwsch Dagblad, 1950-11-25 / Nieuwsblad voor Gorinchem 1950-11-24

Nieuwe melkprijs voor de boer.

Minister Mansholt heeft de gemiddelde producentenprijs voor melk voor het melkprijs jaar 1950 /'51 vastgesteld op 17,5 cent per kg melk met een vetgehalte van 3,5 pct. Ook in het nieuwe melkprijsjaar zal het verschil tussen de prijs gedurende de winterperiode en die in de zomerperiode 3 cent per kg bedragen. Daartoe zal in de wintermaanden vanaf 5 November j.l., weer een toeslag van ongeveer 2 cent worden gegeven, welke in de zomermaanden door middel van een heffing van ongeveer 1 cent wordt teruggevorderd.

De wintermelkprijs voor de boer zal dus ongeveer 19,5 cent bedragen en de zomermelkprijs ongeveer 16,5 cent per kg. melk van 3,5 procent vet. In verband met het tijdstip, waarop deze

6 L. Dekker uit Pesse, voorzitter Drentse Zuivelbond, had het in een vergadering over „verliesgevende export naar Engeland was in 1950 19 Mln. gulden” (De Heerenveensche Koerier 22 mei 1951)

beslissing genomen is, zullen de noodzakelijke wijzigingen in de met de basismelkprijs samenhangende prijsstellingen etc. op 1 december 1950 van kracht worden.

De consumentenprijs blijft ongewijzigd.

Limburgsch Dagblad, 1950-11-25

Tien miljoen voor *landbouw-egalisatiefonds*

Dank zij Belgische maatregel tegen Nederlandse boter ⁷

BRUSSEL, 24 Nov - (Eigen red.)

Zoals bekend, is de Nederlandse boter veel goedkoper dan de Belgische en zet de Belgische regering in de vorm van een heffing 'n flink bedrag op de Nederlandse exportprijs, totdat het Belgisch boterprijsniveau is bereikt. Dit gebeurt ter bescherming van de Belgische boter, die anders door de Nederlandse volkomen van de markt zou worden geconcentreerd. Naar thans te Brussel wordt vernomen, heeft deze heffing de Belgische schatkist het aardige sommetje van 238.5 miljoen fancies opgebracht, oftewel ruim 18 miljoen gulden gedurende de eerste acht. en een halve maand van dit jaar.

Tot dusver kwamen deze bedragen uitsluitend België ten goede, doch volgens het nieuwe Luxemburgse protocol zou de opbrengst der heffing half om half worden verdeeld. Normaliter zou Nederland dus het volgende jaar mogen rekenen op een bedrag van minstens 10 miljoen gulden ter compensatie van het feit, dat deze heffing de Nederlandse concurrentiekansen en daarmee de Nederlandse boterexport naar België vermindert. Het genoemd bedrag zou ten goede komen van het landbouwegalisatiefonds.

Limburgsch Dagblad 1950-11-28

Provinciale Zeeuwse Courant, 1950-11-25

Kamer vragen: Minister Mansholt acht verlaging van melkprijs verantwoord

T.b.c.-bestrijding onder het rundvee kan niet uitgesteld worden.

(Van onze parlementaire redacteur).

⁷ 22 oktober 1950 was aan het slot van de Benelux-landbouwconferentie een nieuw landbouwprotocol getekend waarin deze regeling, import-heffing fifty-fifty verdelen, was geregeld. Het zou totaal gaan om tientallen miljoenen guldens. (LD 1950-10-23) (ZHN.)

Bijna twee en een half uur heeft de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, Vrijdagmiddag nodig gehad om alle vragen en opmerkingen te beantwoorden, die zestien afgevaardigden hem de dag daarvoor hadden voorgelegd, toen zij zijn begroting voor 1951 bespraken. Uitvoerig is hij daarbij op allerlei kwesties ingegaan.

Bijzondere aandacht schonk hij aan het prijsbeleid en met name aan de verlaging van de basisprijs van de melk. Het resultaat van het door de regering gevoerde prijsbeleid in het algemeen - zo oordeelde hij - is niet ongunstig De goed geleide bedrijven hebben er een behoorlijk bestaan door gevonden. Het verzekeren van bestaanszekerheid legt aan de regering een grote verantwoordelijkheid op. Zij heeft deze zo opgevat, dat de prijzen steeds gezamenlijk zijn gezien. De boerenbedrijven hebben door de regeling van de prijzen van verschillende producten, ook wanneer zij op een bepaald artikel wel eens minder verdienen, een redelijk rendement kunnen verkrijgen, doordat andere producten weer meer opleverden.

Wat de melkprijs betreft, merkte de bewindsman op, dat hij geen enkel bewijs had gehoord, dat een melkprijs van 17½ cent te laag is. Het kabinet acht 17½ cent op grond van alle gegevens, die het ten dienste staan, een redelijke garantie. De cijfers van het *Landbouw Economisch Instituut* over de zuivere kosten voor de boer bij de melkproductie aanvaardde hij. De prijs wordt echter mede bepaald door de opbrengst. Over wat te dien aanzien in 1950-1951 verwacht mag worden verschilt de regering met het L.E.I. van mening. Het L.E.I. heeft haar te laag geraamd.

[...]

Belangrijk was 's ministers mededeling, dat de normen voor de voedertoewijzingen soepel toegepast zullen worden. Voor de middelgrote bedrijven, dat zijn die van 12 tot 20 ha., zal de norm met ongeveer 30 verhoogd worden. Dit is echter een overbruggingsregeling voor deze winter en het aanstaande voorjaar, omdat een aantal bedrijven nog niet in staat geweest is grasland te scheuren. Ook voor de kleine bedrijven zal een zekere overbrugging gegeven worden.

[...]

Een vrij moeilijke kwestie is het vaststellen van zodanige pacht prijzen, dat aan de gebruiker van de grond een redelijk bestaan wordt gewaarborgd en de eigenaren aan al hun verplichtingen kunnen voldoen. Deze zaak wordt op het ogenblik bestudeerd.

[...]

De t.b.c.-bestrijding onder het rundvee, die voor het gehele land gecoördineerd moet worden - met kleine differentiaties voor de provincies - zal niet kunnen wachten, totdat de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie tot stand gekomen is. Zij zou dan nog wel drie jaar uitgesteld moeten worden. De minister meende, dat er zo spoedig mogelijk mee begonnen moet worden.

Op de **Benelux conferentie in Luxemburg** is een van de laatste belemmeringen om te komen tot de **Economische Unie** overwonnen, zo vervolgde de minister. Men is er op redelijke wijze in geslaagd een Unie voor te bereiden, waarin de landbouw een bijzondere positie inneemt. We zullen moeten afwachten, of er in België nog animo bestaat voor een gemeenschappelijke landbouwpolitiek.

Bij de replieken zeide de minister tot de heer Drosen, dat hij zich met een verzoek tot hernieuwd overleg inzake de melkprijs wel kan verenigen. De eindstemming over de begroting werd aangehouden.

Dr. Vondeling en de melkprijs

Ongerustheid onverantwoord

De vaststelling van de garantieprijs voor melk op 17,5 ct. per kilo heeft in landbouwkringen een storm van protest opgewekt. Deze prijs was immers een halve cent lager dan die welke door het *Landbouw-Economisch Instituut* op wetenschappelijke wijze was berekend en die door de *Stichting voor de Landbouw* was aanvaard. Zeer sterk trok het daarom vorige week de aandacht, dat de landbouwspecialist van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer, dr. ir. A. Vondeling van Leeuwarden, de door de minister in overeenstemming met het kabinet vastgestelde prijs kostprijs-technisch verantwoord noemde, hoewel hij hier aan toevoegde, dat de verlaging psychologisch fout was. Hij was daarmee de enige parlementaire landbouwdeskundige, die zijn stem niet tegen de verlaging verhief. Dat dit niet alleen de aandacht trok, maar ook verwondering en opschudding verwekte in Friese agrarische kringen en daarbuiten is begrijpelijk.

Wij hebben dr. Vondeling gevraagd een toelichting te geven op zijn standpunt. Teneinde alle facetten van dit standpunt te belichten vermelden we in het voorbijgaan nog, dat dr. Vondeling het eerste *kostprijsrapport* over de Nederlandse landbouw heeft geschreven. Dat was in 1940 een scriptie tijdens zijn ingenieursstudie. Deze scriptie was gebaseerd op accountantsrapporten over melkprijzen in verschillende gebieden. Nog maar kortgeleden promoveerde hij op een proefschrift, dat de economische situatie van de landbouw in de jaren 1923-'40 behandelde en dat de allerslechtste toestanden uit die jaren blootlegde.

Wat is garantieprijs?

Toen de minister de nieuwe garantieprijs bekend maakte, tekende een landbouwkundige medewerker daarbij in ons blad aan, dat deze maatregel Friesland vier miljoen gulden zou gaan kosten. Dit nu is geheel onjuist, zo zei dr. Vondeling.

De aan de boer uitbetaalde melkprijs was namelijk de laatste jaren steeds hoger dan de garantieprijs. Deze vormt immers niets anders dan een vloer, die de minister zal handhaven, wanneer de economische toestanden ongunstig voor de zuivelproducten worden. De minister heeft alleen deze vloer verlaagd, maar dat wil niet zeggen, dat hij de prijzen van de zuivelproducten gaat drukken. Deze zweven in het algemeen alle - behalve die van de consumptiemelk - boven de vloer. De Prijs, die de landbouwers tezamen voor de consumptiemelk ontvangen, wordt echter wel met een halve cent verlaagd. Doch deze verlaging wordt omgeslagen over alle melk en daar de consumptiemelk een derde van de totale melkplas uitmaakt, is de reële verlaging van de melkprijs voor dit moment een zesde cent per kilo.

Om dit te verduidelijken noemde dr. Vondeling de garantieprijs 1949-'50. Deze was toen gesteld op 18 ct., maar de Friese boer uit het klei-veengebied ontving toen 20,3 ct.. Ook in Noord-Holland ontving de boer nog een cent meer dan de garantieprijs en zelfs in het consumptiemelkgebied van Zuid-Holland kreeg de veehouder meer.

Wel acht de minister het niet toelaatbaar, dat de kaasprijzen te hoog stijgen. Hij grijpt namelijk in, wanneer de Goudse kaas boven de f2.15 per kilo komt maar bij die kaasprijs is de boer reeds drie cent boven de garantieprijs van de melk. Voor boter, condens en melkpoeder is geen plafond gesteld.

Dr. Vondeling achtte het wenselijk, dat de minister een nauwkeuriger omschrijving van de garantieprijs gaf. Hopelijk zal het overleg, dat de minister met de Stichting gaat voeren daartoe leiden.

Voorzichtige wetenschap

De moeilijkheid bij het opstellen van de L.E.I. rapporten is, dat men nog niet beschikt over de cijfers uit een reeks normale jaren, waarop de taxaties in deze rapporten kunnen rusten. Dat bleek o.a. in 1947 toen men met taxaties kwam, die van vooroorlogse omstandigheden waren afgeleid en die schattingen kwamen faliekant uit. Ook nu heeft nog geen normale omstandigheden. Wisselende veebezetting, drie jaren, die uitersten waren in vruchtbaarheid, minder krachtvoer, verbeterde veevoedermethoden en graslandverzorging, de invloed van de K. I. en de sanering van de veestapel gedurende de oorlog zijn invloed en, die men nog niet precies heeft kunnen taxeren. De wetenschapsmensen van het L.E.I. zijn uiteraard voorzichtig bij het bepalen van de marges, die deze invloeden op de kostprijs hebben.

De kwestie is nu of de regering de berekeningen van het L.E.I. die aan de voorzichtige kant zijn, maar blindelings moet aanvaarden. Waar het in dezen op aankomt is een sociaal en politiek verantwoorde prijs. Onze zegsman wilde zich nu in geen dele ontveinzen, dat hij van oordeel is, dat het L.E.I. bij de beoordeling van de vermoedelijke opbrengsten aan de pessimistische kant is geweest.

Zo neemt 't L.E.I. voor het Friese kleiveengebied een productie aan van 4150 kg per ha. Over de periode van Met '49 tot Mei '50 bedroeg de opbrengst 4457 kg. Het verschil van ruim 300 kg verklaart het L.E.I. door een geringere veebezetting en door een ongunstiger krachtvoervoorziening. Op deze vermindering van 200 kg baseerde het L.E.I. het advies van een garantieprijs van 18 ct.

De productievermindering, die het L.E.I. aanneemt, komt overeen met ongeveer f 60,- per ha. De Invloed daarvan op het verschil tussen kostprijs en garantieprijs is driemaal zo groot als de invloed van de verlaging van de garantieprijs zelf. Wanneer men nu een productieverlaging aanneemt van 200 in plaats van 300 kg. dan is de verlaging van de garantieprijs praktisch reeds ongedaan gemaakt. Wanneer de productieverlaging slechts 100 kg bedraagt, dan is de veehouder reeds een halve cent boven de garantieprijs. d.w.z., dat het verschil tussen kostprijs en garantieprijs een halve cent groter wordt.

Voorts wees dr. Vondeling er op, dat het L.E.I. in het rapport reeds te verwachten prijsverhogingen heeft doorberekend en bovendien heeft minister Mansholt op een vergadering gezegd, dat wanneer in de loop van het jaar mocht blijken, dat de kosten hoger stijgen dan het L.E.I. veronderstelde, dat dan als nog een wijziging van de garantieprijs plaats zou vinden.

Wat is redelijk?

Een moeilijk punt voor de gemengde bedrijven is, dat de varkens- en eierprijs nog niet is vastgesteld. Rekent men echter, dat de minimum melk-, varkens- en eierprijs resp. 17.5 ct., 1.90 en 13 ct. zal bedragen, dan is het inkomen van de boer in de Wouden op een bedrijf van 9 ha nog f 4200. Dit achtte dr. Vondeling in de tegenwoordige omstandigheden een redelijk inkomen. Weliswaar is dit een moeilijk punt om over te discussiëren, want wat past bij de verantwoordelijkheid en arbeidsprestatie van een boer?

De grootste moeilijkheid is echter, dat men het gevoel heeft, dat de inkomens van de boeren door de verlaging van de garantieprijs worden gedrukt, terwijl op de inkomens van andere on-

dernemen geen contróle bestaat. Met deze cretek is onze zegsman het eens. Er is ongelijkheid.

In de Tweede Kamer heeft dr. Vondeling er op aangedrongen ook de resultaten van andere takken van bedrijvigheid te publiceren. De minister van Economische Zaken wilde hier niet aan en de meerderheid van de Kamer volgde de minister. Dr. Vondeling meende, dat hier een grote taak ligt voor de georganiseerde landbouw.

Misschien heeft men door de verlaging van de garantieprijs het gevoel, dat de regering, wanneer de nood aan de man komt, de landbouwende bevolking in de steek zou laten. Dit is een kwestie van vertrouwen in de politieke toekomst en dienaangaande was dr. Vondeling niet pessimistisch.

TABEL xx Garantieprijs melk

Bron: ⁸

Melkprijsjaar	Garantieprijs		Gemiddelde	
1945				
1946 – 1947				
1947 – 1948				
1948 – 1949				
1949 – 1950	17,75 ^{a)}		18,71	
1950 – 1951	17,5		19,3	
1951 – 1952	20,0		22,03	
1952 – 1953	20,0		20,8	
1953 – 1954	21,46 ^{b)}		21,32	Bijbetaald uit LEF f 6.919 Mln.
	Weidegebieden	Zandgebieden		
1954 – 1955	22,0	23,7	22,6	Bijbetaling zandgebieden f 31 Mln.
1955 – 1956	23,0	24,7		
1956 – 1957				Bijbetaling 220 mln.
1957 – 1958	28,90			Beperking tot 5,x Mld.

a) Later verhoogd tot 18 ct.

b) Aanvankelijk 20,6: later met terugwerkende kracht verhoogd.

Leeuwarder Courant 1950-11-29

Plan-Mansholt vraagt andere landbouwpolitiek

(Van een landbouwmedewerker)

De doelstelling van de landbouw in Nederland verschilt principieel van die in de meeste andere Europese landen.

Op het eerste gezicht zal deze uitspraak velen misschien niet duidelijk zijn. Immers, reist men door België, Frankrijk of Duitsland, of door welk land in Europa ook, dan zal men daar evenals hier 's-zomers het vee in de weiden zien grazen en de landbouwers bezig zien met het be-

⁸ http://www.ser.nl/~media/DB_Advies/1950_1959/1956/b04332.ashx

bouwen van de akkers. Het gaat misschien soms iets anders toe dan bij ons, maar een wezenlijk verschil is er toch niet.

Het grote verschil zit hierin, dat de landbouw in Nederland, evenals die in Denemarken - in tegenstelling met die in landen als België, Frankrijk en Duitsland - zich **al sinds meer dan vijftig jaar doelbewust toelegt op de export**. Op het voorzien van buitenlandse markten met kwaliteitsproducten zoals boter, kaas, eieren, bloembollen en voortbrengselen van de tuinbouw.

En dat juist bepaalt het karakter van onze landbouw en geeft de prikkel aan onze boeren, tuinders en zuivelbereiders om de kwaliteit op te voeren en het beste te leveren, want zonder export zou noch de Deense, noch de Nederlandse landbouw in zijn huidige omvang kunnen bestaan. En om in het buitenland succes te hebben, daar te midden van de vaak sterke internationale concurrentie afzet te veroveren en te behouden, daarvoor is nodig, dat onze producten aan de hoogste eisen voldoen.

Ambtenaar verving koopman

Nu is dat niet meer zo eenvoudig als vroeger: in de Periode vóór de crisis van 1929 en volgende jaren, toen de handel vrij was, behoudens dan bepaalde invoerrechten, die doorgaans niet al te zwaar waren. Toen was er nog sprake van een vrije internationale markt en waren velen bijvoorbeeld iedere week opnieuw nieuwsgierig naar de Kopenhaagse en Leeuwarder boternotering.

Deze noteringen zijn er niet meer en zouden ook geen zin meer hebben. Want tegenwoordig zijn het veel meer de regeringen, die in de handel ingrijpen. Door het vaststellen van contingents en quota, door het maken van afspraken omtrent hoeveelheden en prijzen bemoeien de overheden van tal van landen zich intensief met het Internationale handelsverkeer. De ambtenaar komt nu in de eerste en de koopman pas in de tweede plaats. Wel is de snelvoetige Mercurius gekortwiekt!⁹

Tallozen ongetwijfeld zullen deze ontwikkeling betreuren. Wanneer echter Engeland de invoer van zuivelproducten centraliseert - de gehele inkoop geschiedt daarvan overheidswege wanneer andere landen verlangen, dat niet beneden een zekere minimumprijs of alleen in bepaalde perioden mag worden geleverd, dan leidt deze ontwikkeling er toe, dat ook in ons land de overheid organen in het leven roept om de handel te regelen en in de gewenste banen te leiden.

Of wij het willen of niet, wij zijn zodoende van de vrije naar de gebonden economie overgegaan. En vandaar naar de geleide economie, is slechts één schrede!

Niettemin, de behoefte van onze landbouw aan exportmogelijkheden, aan armslag en ruimte, blijft onverminderd. Wij moeten exporteren, anders zou er voor talloze boeren op hun vaak te kleine bedrijven geen bestaansmogelijkheid zijn. Deze staat en valt met een intensief bedrijf, met een zo groot mogelijke productie en met export. Trouwens, deze uitvoer is ook broodnodig om ons land de buitenlandse betaalmiddelen te verschaffen, noodzakelijk om onze invoer te betalen.

Maar met het verleggen van het zwaartepunt bij het internationale handelsverkeer naar de regeringen is het ook vooral hun taak geworden om de kanalen open te houden, om de mogelijkheden te vergroten.

9 Mercurius; in de Romeinse mythologie god van de handel, reizigers en.....winst! (ZHN.)

Succes voor Nederland

Nu, wat dat betreft, is onze regering gelukkig actief. En het is voor haar zonder twijfel een succes, dat de speciaal aan het landbouwvraagstuk gewijde Benelux-conferentie, die een paar weken geleden te Luxemburg werd gehouden, tot een bevredigend resultaat heeft gevoerd. Al zijn met een vrij of althans zo vrij mogelijk handelsverkeer met België en Luxemburg de exportproblemen voor onze landbouw nog lang niet opgelost, het maakt toch wel verschil, dat het binnenland in feite wordt verdubbeld van tien tot twintig miljoen mensen.

Wanneer bovendien het **plan-Mansholt** eens werkelijkheid zou worden, ja, dan zou geheel West- en Midden-Europa één afzetgebied worden. Want dit plan streeft naar een zo ruim mogelijke handel in landbouwproducten in Europa, naar opheffing van de tolmuren en andere hinderpalen, kort gezegd, naar arbeidsverdeling binnen de groep samenwerkende Europese landen.

Zoals ir. Staf. de directeur-generaal van de Landbouw, het kortgeleden uitdrukte, het plan-Mansholt is, wat zijn werking betreft, niet veel anders dan de afspraak, die op de laatste Luxemburgse conferentie tot stand kwam, maar dan in het groot.

De handel in landbouwproducten zal echter niet geheel vrij worden. „Rekening zal worden gehouden met de productiekosten in de diverse landen en beneden een bepaalde minimumprijs, vast te stellen door de Europese Landbouwraad, zal aan landen, behorende tot de groep, niet mogen worden geleverd”. Er blijven dus grenzen.

Plan-Mansholt is realiseerbaar

Hoewel er nog wel wat water door de Rijn zal stromen, voor het plan-Mansholt werkelijkheid zal worden, toch dient te worden erkend, dat er een gezonde gedachte in zit. Gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke samenwerking in Europa op agrarisch gebied en daarmee past dit plan uitstekend in het streven naar een Europese eenheid. Want hoe zou, deze op militair gebied bestaanbaar zijn, als de landen elkaar op economisch terrein het leven niet zouden gunnen?

Het plan-Mansholt sluit Engeland niet uit. Of echter dit land hieraan ook zal deelnemen, is zeer twijfelachtig. Zo min als de Engelse regering veel enthousiasme heeft getoond voor het plan-Schuman, net zo min is het te verwachten, dat het zich op agrarisch gebied nauw met het vasteland van Europa zal verbinden.

Groot-Brittannië toch betreft al van ouds zijn zuivelproducten voornamelijk uit zijn dominions Australië en Nieuw-Zeeland. Niet alleen, dat deze gebieden tot het Britse Rijk behoren. ook het feit, dat de productiekosten daar lager liggen dan in Europa, zodat deze landen tegen een lagere prijs kunnen leveren, is voor de Engelse betalingsbalans van betekenis. Er is bij de Engelse regering ten minste weinig animo om de Denen en de Nederlanders meer voor de boter te betalen dan Australië en Nieuw-Zeeland ontvangen.

Geen kunstmatig laaghouden der prijzen

Houdt men rekening met het feit, dat het plan-Mansholt - zo het tot uitvoering komt - er één zal zijn voor continentaal Europa, dan volgt daaruit logisch, dat de Nederlandse landbouwpolitiek zich daarop zal moeten instellen. Met het gevolg, dat de maatregelen om hier te lande kunstmatig de productiekosten laag te houden, daarin niet passen.

Trouwens, dit is voor de Belgische boeren de voornaamste reden, dat zij op de Benelux tegen zijn. En dit zal ook bij samenwerking in groter Europees verband stellig een bezwaar blijken te zijn. Wie tegen te lage prijzen aanbiedt, kan in het buitenland op sterke tegenstand rekenen. Vroeger was het zo, wie te duur was met zijn productie, kon niet mee. Nu is het net andersom! Behalve dan in Engeland.

Van geen enkel Europees land kan worden verwacht, dat het zijn boeren - en daarmee de binnenlandse voedselvoorziening - zal blootstellen aan een te zware buitenlandse concurrentie. Het is daarom zeer begrijpelijk, dat op de conferentie te Luxemburg er op is aangedrongen, dat Nederland de subsidies, om de kosten van het levensonderhoud laag te houden, zou afschaffen.

Dit is daarop van Nederlandse zijde toegezegd en minister Liefstinck zal daar stellig niet rouwig om zijn! Het scheelt de schatkist vele miljoenen. En het is logisch hier te lande ook het kunstmatig laag houden van de pachten van landbouwgronden te laten vervallen. Daarmede zou een steen des aanstoets worden weggenomen, terwijl ook zonder deze de hoog ontwikkelde Nederlandse landbouw de concurrentie met andere Europese landen best aan kan. Ongetwijfeld zou de kans op Europese samenwerking op agrarisch gebied daardoor groter worden. En dat is voor onze altijd kwetsbare landbouwexport wel wat waard.

Nieuwsblad (voor Gorinchern en omstreken), 1950-12-04

Nieuwe basis voor eventuele heffing op kaas

In 't voedselvoorzieningsblad van Zaterdag is de verordening van 't *bedrijfschap voor zuivel gepubliceerd*, die de mogelijkheid schept een heffing ten behoeve van het *zuivelfonds* te leggen op uitgevoerde kaas van bepaalde ouderdom. Deze verordening is analoog aan de op 2 October 1950 afgekondigde „heffingsbeschikking uitvoer kaas 1950” van de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, met dit verschil, dat de voorzitter van het bedrijfschap het bedrag der heffing bepaalt, een en ander aan de hand van 't marktverkoop van kaas. Zoals men weet, heeft deze maatregel ten doel het binnenlandse prijspeil van kaas te beheersen, waarvoor als maximum toelaatbaar wordt beschouwd een marktprijs van f2.15 per kg voor volvette Goudse fabriekskaas.

Onder kaas wordt verstaan alle soorten kaas, behalve kwark, gesmolten kaas, buitenlandse kaas en Limburgse en hervese kaas. Kaas, uitgevoerd naar de Verenigde Staten van Amerika, Canada, België of Luxemburg wordt niet met deze heffing belast.

De Waarheid 1950-12-12

Koelhuisboter

Verleden week is er koelhuisboter in de handel gebracht.

Het gaat hier om een hoeveelheid van 1½ tot 2 miljoen kg, die voor een prijs van 75 cent per pakje wordt verkocht. (De prijs van de margarine is 37 cent, die van roomboter niet afkomstig uit de koelhuizen, is 112 tot 115 cent per pakje).

Waarom is de regering plotseling zo „goedgeefs”?

Nederland voert boter naar Engeland uit, waarvan de prijs ver beneden de kostprijs ligt en die veel goedkoper is dan de boter, die men in Nederland kan kopen.

Bij de behandeling van de Landbouwbegroting 1951 stelde de communistische fractie de minister de vraag, waarom hij, inplaats van de boter naar Engeland te sturen, deze niet voor een lage prijs aan de Nederlandse bevolking beschikbaar stelde.

Minister Mansholt antwoordde hierop, dat dit niet mogelijk was, omdat dit een apart distributie-systeem zou vereisen. Daarop deed de communistische fractie het voorstel de boter voor een margarine-prijs aan de schoolkinderen te verstrekken. Als ieder kind een pakje roomboter mee naar huis zou nemen, dan zou men geen bonnen nodig hebben. Immers, vooral de schoolgaande kinderen hebben een groot gebrek aan vitaminen. Nog onlangs stelde Dr Lamberts vast, dat 60% van de schoolgaande kinderen in Rotterdam bloedarmoede heeft.

Minister Mansholt vond het voorstel van de communistische fractie wel „aardig”, maar volgens hem zou dit bij doorvoering veel geld kosten en de regering had veel deviezen nodig om iets anders in het buitenland in te kopen.

Bij dit „iets anders” behoren ook de wapens voor de oorlogsvoorbereiding. Volgens minister Mansholt dus: liever kanonnen dan boter voor de kinderen.

Dat de regering er nu toch toe overgegaan is om een partij koelhuisboter beschikbaar te stellen, is dus geen kwestie van „goedheid”, maar van noodzaak!

Engeland, dat de moeilijkheden kent van de agrarische exportlanden, dwingt Nederland haar agrarische producten ver beneden de kostprijs te leveren.

Mede om op deze prijs nog meer druk uit te oefenen, neemt Engeland niet alle voor export bestemde boter af, waardoor er een grote partij in de koelhuizen is blijven liggen.

Door de lange duur van opslag is de kwaliteit van deze boter verminderd, ongeschikt voor export. Nu Engeland deze niet meer wil hebben, wordt de thans in het binnenland gedistribueerd. Ziedaar de „gulheid” van de Nederlandse regering.

De mening van „De Kruidenier”

Het vakblad voor *detaillisten in kruidenierswaren* „De Kruidenier” zegt:

„Wat is dat voor een gehaspel met de boter?... Het is z.g. koelhuisboter welke in opslag werd genomen om uitgevoerd te worden en die thans in kwaliteit zodanig is verslechterd, dat de boter eenvoudig niet meer geëxporteerd kan worden.”

En verder wordt gezegd, dat „deze débacle” niet alleen staat. „Reeds eerder moesten belangrijke partijen koelhuisboter aan de normale verkoop onttrokken worden en, naar verluidt, gingen er zelfs partijen naar de zeepfabrieken.”

Ten slotte wordt opgemerkt:

„Koelhuisboter, welke lang bewaard is bij een temperatuur van 4 graden onder het vriespunt, wordt zeer gevoelig bij hogere temperaturen. Snel ruimen is derhalve gebiedende eis en bovendien is opslag in de koelkast ook noodzakelijk. Ook de huisvrouw moet er op gewezen worden, dat dergelijke boter vlot geconsumeerd moet worden. Een voorzichtige inkoop lijkt ons wel zeer verstandig.”

Zeeuwsch Dagblad, 1950-12-21

Minister Mansholt sprak te Middelburg

Regering staat pal voor bestaanszekerheid der boeren

Procentuele gerstinlinevering wordt overwogen

MIDDELBURG, Tijdens de druk bezochte algemene vergadering der Z.L.M. heeft gistermiddag de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*, de heer S. L. Mansholt, in een rede o.m. gezegd, dat de boer niet de pakezel mag worden van de lasten, die moeten worden afgewenteld. „De regering zal pal staan”, zo verzekerde de minister, „voor een behoorlijk prijspeil in de landbouw, waardoor de bestaanszekerheid der boeren wordt gegarandeerd.”

De minister gaf een uiteenzetting van de huidige melkprijs en de gerstinname en hij deed de toezegging in overweging te nemen, om in afwijking van hetgeen is vastgesteld, n.l. de inname van 2500 kg, gerst per ha. tegen *f*22 per 100 kg., te komen tot een procentuele inname, zodat bedrijven met goede grond meer moeten leveren dan bedrijven met mindere opbrengsten. Tevens deelde de minister mee, dat in overleg met de georganiseerde landbouw ook in de eerstkomende jaren een minimumprijs voor aardappelen zal worden vastgesteld. Er komen echter volgend jaar geen vastgestelde maisprijzen.

De minister verklaarde, dat er van de landbouw steeds meer wordt geëist. Er zal meer en rationeler moeten worden geproduceerd. Wanneer de productie gelijke tred wil houden met de bevolkingstoename, dan moet ieder jaar 1% pct. meer worden opgebracht. 50 pct. van de export komt voor rekening van de landbouw. De export van landbouwproducten bedroeg van Jan.- Sept. 1949 en 1950 resp. 1240 en 1740 miljoen gulden, een toename dus van 500 miljoen gulden. Het tekort op de betalingsbalans, dat in 1950 ongeveer 1 miljard zal bedragen, maakt de toestand ernstiger dan in 1949.

De feiten logenstraffen de bewering, dat het kleine bedrijf zijn tijd heeft gehad. In Nederland overheerst dit type en het kan zeer goed mee. Het voortbrengen van veevoeder door het bedrijf noemde de minister geen nadeel, doch een versteviging van de basis.

Bestaanszekerheid.

De boer moet een goede bestaanszekerheid hebben, doch deze kan de regering hem niet verschaffen. Wel moet er een zeer nauwe samenwerking bestaan tussen overheid en georganiseerd bedrijfsleven. Dit laatste moet zelf door maatregelen de basis scheppen voor behoorlijke bestaanszekerheid.

De maatregelen van de regering moeten zich beperken tot het vastleggen van prijzen voor een aantal basisproducten.

[....]

Aan de hand van enkele cijfers toonde de minister aan, dat de bestaanszekerheid voor de landbouw niet minder is dan in welke bedrijfstak. Men mag redelijk tevreden zijn over de inkomens. Voor de boeren stegen de inkomens t.o.v. van voor de oorlog met 73 pct., voor de landarbeiders met 65 pct. Daartegenover staat voor de industrie een cijfer van 3 pct. en voor de arbeiders 5 pct. Het slechtst zijn de lagere ambtenaren en kleine rentetrekkeners er aan toe, die het inkomen zagen verminderen van 100 pct, voor de oorlog tot 48 pct. thans.

Buitenlandse politiek.

Tenslotte sprak de minister over het landbouwbeleid tegenover het buitenland. De liberalisatie heeft weinig opgeleverd, want de meeste landen hebben maar in schijn meegedaan. Het is praktisch onmogelijk er mee verder te gaan.

De moeilijkheden met de Benelux op landbouwgebied schreef min. Mansholt toe aan wanbegrip voor onze landbouwpolitiek.

Wanneer echter de tarieven niet worden verlaagd en het handelsverkeer niet verder wordt vrijgemaakt, zal spoedig een catastrofale toestand als in 1933-1939 aanbreken, hetgeen een zware slag voor land- en tuinbouw zou betekenen. Tenslotte pleitte de minister voor de samenwerking in West-Europa, juist op landbouwgebied. Wordt op dit punt geen overeenstemming bereikt, dan zijn ook de andere onderlinge overeenkomsten waardeloos. „Wij zullen slagen, omdat het moet!” zo besloot de minister.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1950-12-28

Landbouw en Veeteelt

De kostprijsberekening van de melk

In het departement van Landbouw is een bespreking gevoerd tussen de Minister van Landbouw, enkele vertegenwoordigers van het *Landbouw Economisch Instituut* en enige vertegenwoordigers van de *Stichting voor de Landbouw*. Deze bespreking had betrekking op de grondslagen van de kostprijsberekening voor melk en in verband daarmee op verschillende argumenten, die de Minister in de Tweede Kamer heeft aangehaald ter motivering van de verlaging van de basisprijs voor de melk.

Bij deze bespreking kwam duidelijk naar voren, zo deelt men ons van de zijde der Stichting mede, dat er een nauw verband bestaat tussen kosten en opbrengsten, en dat men dit verband niet kan losmaken. Tevens is gesproken over de werkelijke waarden van de melkprijsgarantie voor de bedrijven op het zand, welke onder ongunstiger omstandigheid moeten werken xxx